

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

SZTAB GENERALNY WP

ZARZĄD I

egz. nr 1

SYSTEM OBRONNY PRL W ŚWIELE HIPOTETYCZNEJ WOJNY

*To p. doc. hab. Puchała
do wykonania
Maj 21.6.72*

*Przebieg
od 1945 r.
18.10.72*

Opracował:
płk dypl. Franciszek PUCHAŁA

WARSZAWA

CZERWIEC - 1982.

BIBLIOTEKA NAUKOWA AGO WP
Archiwum Państwa Morsów Specjalnych
Nr. ewid. _____

41529

(R)

(16)

SZTAB GENERALNY WP

ZARZĄD I

~~POUCIENIE~~

egz.nr 1.

SYSTEM OBRONNY PRL W ŚWIEŹLE HIPOTETYCZNEJ WOJNY

Tor pki doc. d. k. h. l. d. N. d. d.
do wykonania
18.10.82

przebiegi
do as. d. i. m.
18.10.82

18.10.82

Opracował:

plk dypl. Franciszek PUCHAŁA

WARSZAWA

CZERWIEC - 1982.

41529

BIBLIOTEKA NAUKOWA AGC WP
Archiwum Sztabu Generalnego Specjalnych
No ewid.

S Z T A B G E N E R A L N Y W P

Z A R Z A D I

J A W N E

Egz.nr...

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1989 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. P. Nr 14 poz. 95)
podpis

SZTAB GENERALNY WP
ZARZĄD I
Nr RF 600/1
" 21 " 06 1982 r.
00-904 Warszawa

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
IM. GEN. BRONISŁAWA ŚWIERCZEWSKIEGO
Nr 41002
Wpłynęło dn. 21 1982 r.
Zał. 2 Ark. 1

SYSTEM OBRONNY PRL
W ŚWIEŁLE HIPOTETYCZNEJ WOJNY

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Złotów Specjalnych
Nr ewid. 41529

Opracował:

płk dypl. Franciszek PUCHAŁA

W a r s z a w a

C z e r w i e c - 1 9 8 2 r.

SPIS TREŚCI

	Str.
W S T Ę P	3
I. HIPOTETYCZNY CHARAKTER PRZYSZŁEJ WOJNY	5
II. NIEKTÓRE CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA SPE- CYFIKĘ SYSTEMU OBRONNEGO PRL	11
III. NIEKTÓRE PROBLEMY SYSTEMU OBRONNEGO PRL NA OBECNYM ETAPIE W ŚWIETLE HIPO- TETYCZNEJ WOJNY	14
Z A K O Ń C Z E N I E	32

1/ Patrz: Konstytucja PRL oraz Ustawa o pomocniczym obowiązku
obrony Polaków Rzeczypospolitej Ludowej /Dziennik
z dnia 5.8.79r. nr 18 poz.111/.

W S T Ę P

Rozwój sytuacji międzynarodowej na przestrzeni ostatnich kilku lat charakteryzował się dwoma całkowicie ze sobą sprzecznymi tendencjami. Z jednej strony - dzięki konsekwentnej, pokojowej polityce państw socjalistycznych - byliśmy świadkami pomyślnie rozwijającego się odprężenia na podstawie coraz powszechniejszego uznania zasad pokojowego współistnienia i współpracy państw o odmiennych ustrojach społeczno-politycznych. Z drugiej - obserwujemy wzmożenie działalności określonych sił na Zachodzie, a ostatnio zwłaszcza administracji USA, które zmierzają do zahamowania procesu odprężenia przez mieszanie się w wewnętrzne sprawy państw socjalistycznych /zwłaszcza Polski/ oraz forsowanie wyścigu zbrojeń.

Z antykomunistycznego i ekspansjonistycznego charakteru NATO oraz jego rosnącego potencjału wojennego wynika określone zagrożenie bezpieczeństwa krajów wspólnoty socjalistycznej, a wśród nich i Polski.

Socjalistyczne państwo polskie jako organ reprezentujący interesy narodu, prowadzi taką politykę, która by gwarantowała jak najekuteczniejszą ich obronę. Najważniejszymi interesami i wartościami, które mają być broniące wszystkimi dostępnymi środkami są: niepodległy i suwerenny byt Ojczyzny oraz socjalistyczne zdobycze Narodu Polskiego^{1/}. Podkreślił to na IX Zjeździe PZPR gen. armii W. Jaruzelski mówiąc: "/.../ nie może

1/ Patrz: Konstytucja PRL oraz Ustawa o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /Dz. Ustawa z dnia 6.8.79r. nr 18 poz. 111/.

być i nie będzie oddana władza ludowa, władza socjalistycznego państwa /.../. W naszym bowiem historycznym czasie jedynie ta władza warunkuje narodowy byt - na gruncie socjalizmu i socjalistycznej odnowy, w sprawiedliwych granicach, w poczuciu bezpieczeństwa i pokoju. A te wartości muszą być nienaruszalne. Aby Polska była Polską - współcześnie musi być Polską socjalistyczną".

Kierując się właśnie potrzebą zapewnienia wzmożonej ochrony podstawowych interesów PRL i jej obywateli, a także w celu stworzenia warunków skutecznej ochrony suwerenności i niepodległości państwa, Rada Państwa w dniu 12 grudnia 1981r. - na podstawie art. 33 Konstytucji PRL - podjęła uchwałę o wprowadzeniu z dniem 13 grudnia 1981 r. na terytorium całego kraju stanu wojennego^{2/}.

W celu zapewnienia jak najwyższego stopnia obronności^{3/} państwo tworzy określony system. System obronny państwa jest to skoordynowany wewnętrznie i jednolicie działający pod kierownictwem władz politycznych i państwowych, zgodnie z przyjętą doktryną, zbiór organizacji, ludzi i urzędzeń, spełniających różne funkcje na rzecz obronności kraju. Można stwierdzić, że jest to jednocześnie "zestaw różnorodnych i skoordynowanych przedsięwzięć obronnych /grup zadaniowych/ o charakterze politycznym, społecznym, gospodarczym, militarnym, porządkowym, ochronnym i innym, realizowanym aktualnie przez

2/ Szerzeze uzasadnienie - patrz: Uchwała Rady Państwa PRL z dnia 12 grudnia 1981r. o wprowadzeniu stanu wojennego.

3/ Obronność to zdolność państwa do obrony wszystkich interesów wszelkimi dostępnymi środkami, wszędzie tam, gdzie nastąpi zagrożenie. Odzwierciedla ona całokształt spraw państwa socjalistycznego dotyczących bezpieczeństwa narodowego i znajduje odbicie w polityce zagranicznej, w formowaniu potencjału ekonomicznego i obronnego, a także w polityce społecznej.

odpowiednie ogniwa przygotowujące państwo do działania w wypadku, gdyby mu wojna została narzucona^{4/}. Istniejące i wciąż powiększające się zagrożenie ze strony przeciwnika oraz możliwość przerodzenia się go w bardzo krótkim czasie w działania wojenne sprawia, że funkcjonowanie tego systemu konieczne jest już w okresie pokoju.

System obronny państwa powinien być zorganizowany i stale doskonalony z uwzględnieniem charakteru aktualnego zagrożenia oraz wizji przebiegu ewentualnej przyszłej wojny. Wieloaspektowy i wszechogarniający wymiar zagrożenia sprawia, że Polska wraz ze swoim głównym sojusznikiem - Związkiem Radzieckim i innymi krajami Układu Warszawskiego zmuszona jest nieustannie rozwijać i umacniać swój system obronny.

I. HIPOTETYCZNY CHARAKTER PRZYSZŁEJ WOJNY

Niepohamowany wyścig zbrojeń stwarza poważne zagrożenie zarówno dla procesu odprężenia jak i dla utrzymania pokoju światowego, ponieważ wciąż zwiększa niebezpieczeństwo wybuchu wojny, przy czym według większości teoretyków może to być wojna jądrowa^{5/}.

4/ Definicję zaczerpnięto z: a/ "Nauka a system obronny państwa /materiały na sesję naukową - ASG 1975r./ oraz b/ "System obronny PRL na tle funkcji państwa" /Z. Czerwiński - zeszyty naukowe ASG, zeszyt nr 2/7/79/.

5/ Według poglądów zachodnich przyszła wojna obejmowałaby trzy etapy:

- a/ początkowy, równoznaczny z czasem trwania działań konwencjonalnych - od kilku do 30 dni;
- b/ z użyciem taktycznej broni jądrowej, trwający krótko - maksymalnie kilka dni;
- c/ zmasowanego użycia broni jądrowej /w tym strategicznej/; nie może on w zasadzie być dłuższy niż kilka dni z uwagi na ograniczone zapasy amunicji jądrowej /Za B. Kołodziejczak - "Co będzie jutro", wyd. MON W-wa 1980r./.

Kolejnym tego dowodem może być m.in. opracowana przez administrację Reagana tzw. "nowa strategia wojenna USA" - strategia bezpośredniego przeciwstawienia się Związkowi Radzieckiemu przez USA zarówno w skali globalnej jak i regionalnej. Według ministra obrony USA Weinbergera celem tej strategii jest osiągnięcie "pełnej i niezaprzeczalnej przewagi wojskowej nad ZSRR, odtworzenie roli USA jako lidera w świecie", aktywne przeciwdziałanie Związkowi Radzieckiemu w imię "obrony swoich żywotnych interesów" w różnych rejonach świata i rozbicia wspólnoty socjalistycznej^{6/}. Kluczowy element nowej strategii polega na tym, że Waszyngton - nie rezygnując z zasadniczej stawki na potencjał rakietowo-jądrowy dla "obrony swoich narodowych interesów praktycznie w każdym rejonie globu ziemskiego" - będzie dążyć do tego by USA, wspólnie z sojusznikami, mogły prowadzić jednocześnie dwie długotrwałe wojny konwencjonalne - jedną w Europie, drugą - na Bliskim Wschodzie, a także uczestniczyć w niewielkim konflikcie w dowolnym rejonie świata. W ramach tej strategii rozpatruje się dwie koncepcje: aktywnego przeciwdziałania i geograficznej eskalacji.

Koncepcja aktywnego przeciwdziałania przewiduje wielowariantowe wykorzystanie strategicznych sił jądrowych - od tzw. ograniczonych uderzeń jądrowych do zmasowanego ich użycia w celu rażenia całego kompleksu obiektów na terytorium ZSRR i innych państw socjalistycznych. Według Pentagonu, posiadanie przez USA mocnych strategicznych sił, a także stworzenie dużych tzw. eurostrategicznych sił jądrowych - zwiększa jakoby dla nich

6/ Por. N.W. Ogarkow "Wsiегда gotowy k zaszcztie rodiny",
Wojenizdat MO SSSR, Moskwa 1982r.

możliwość osiągnięcia celów politycznych i wojskowych w "ograniczonej" wojnie jądrowej na terytorium Europy bez przerodzenia się jej w światową wojnę jądrową^{7/}.

Koncepcja geograficznej eskalacji przewiduje przygotowanie sił zbrojnych także do prowadzenia wojny z użyciem tylko środków konwencjonalnych. Oznacza ona, że w przypadku wybuchu wojny konwencjonalnej na dowolnym TDW, USA wraz ze swymi sojusznikami powinny być gotowe do rozprzestrzenienia działań wojennych z użyciem środków klasycznych również na inne teatry, tam "gdzie przeciwnik posiada najbardziej newralgiczne miejsca".

Wojna taka może więc według poglądów Pentagonu objąć nie tylko główny - Europejski TDW, ale i Bliski, Środkowy i Daleki Wschód a także oceaniczne i morskie TDW.

Według oceny kierownictwa radzieckiego w porównaniu z dotychczasowymi "nowa strategia wojskowa USA" posiada więc bardziej otwarty agresywny charakter i stanowi zwrot do znanej już strategii "zmasowanego odwetu"^{8/}. Plany tzw. "ograniczonego" użycia strategicznych i innych sił jądrowych /w tym broni neutronowej/ obniżają tzw. "próg jądrowy", zwiększają możliwość wywołania przez siły militarystyki wojny jądrowej, która nieodwracalnie przybierze charakter ogólnoswiatowy.

W amerykańskiej strategii wojennej stałe już miejsce zajęły tzw. operacje powietrzno-kosmiczne. Zakłada się, że mają w nich być wykorzystane środki kosmiczne /broń laserowa i strumieniowa/, międzykontynentalne rakiety balistyczne, strategiczne samoloty bombowe i taktyczne siły powietrzne.

7/ Por. L. I. Breżniew w wywiadzie dla "Der Szpigel"; "Prawda" z 3.11.81r. "Wybuch wojny jądrowej w Europie lub w innym miejscu w sposób nieunikniony, nieodwracalnie przybrałby ogólnoswiatowy charakter".

8/ Por. "Otkuda ischodit ugroza miru" - Wojenizdat MO SSSR, Moskwa 1982r.

Dla Polski nie bez znaczenia jest, że w planach strategicznych NATO decydującą rolę odgrywa obszar RFN. Wynika to m.in. z tego, że leży on na podejściu do głównych bram wspólnoty socjalistycznej. Konsekwencją tego jest, że na stosunkowo niewielkim obszarze, bo około ośmiokrotnie mniejszym od powierzchni całej Europy natowskiej stacjonują siły siedmiu państw NATO, stanowiące największe zgrupowanie wojsk tego imperialistycznego bloku^{9/}.

Logika faktów świadczy o tym, że we współczesnych warunkach wojna przeciwko ZSRR i innym krajom socjalistycznym - jeżeli agresywnym siłom imperialistycznym uda ją się wywołać - stanie się zbrojnym starciem dwóch przeciwstawnych systemów społeczno-politycznych: kapitalizmu i socjalizmu.

Według poglądów radzieckiego kierownictwa wojskowego użycie broni jądrowej, neutronowej i innych współczesnych środków rażenia, może doprowadzić do tego, że działania wojenne od samego początku mogą objąć wszystkie kontynenty kuli ziemskiej^{10/}. Przyznał to również Minister Obrony USA C. Weinberger na forum Rady ds. stosunków międzynarodowych w Baltimore mówiąc: "kluczowym elementem nowej strategii wojskowej USA są siły nuklearne, a także istnienie bloków wojskowych z obecnością USA. Amerykańskie doktryny wojskowe skierowane są przeciwko ZSRR. Musimy przyznać, że wszelki konflikt z ZSRR może osiągnąć globalne rozmiary"^{11/}.

9/ E. Wójcik "Odpreżenie a realia militarne NATO", wyd. MON, Warszawa 1979r.

10/ N. W. Ogarkow "Wsiегда gotowy k zaszcitie rodiny", Wojenizdat, MO SSSR, Moskwa 1982 r.

11/ "Rzeczpospolita" nr 117 z 31.5.1982r.

Z układu sił politycznych w świecie i w Europie wynika, że zagrożenie bezpieczeństwa państw socjalistycznych, a w tym i Polski ma ustrojowy, a więc trwały, wieloaspektowy i wszechogarniający charakter. W aktualnej sytuacji bardzo uzasadniona jest teza, że agresywne założenia politycznej doktryny imperializmu, wysoki poziom gotowości bojowej sił zbrojnych NATO, rangą jaką nadaje on zaskakującemu działaniu militarnemu, a także intensywnie prowadzone już w czasie pokoju rozpoznanie i dywersja ideologiczna wskazują na prawdopodobieństwo, że przeciwnik może zaatakować w czasie, który uzna za stosowny^{12/}.

Ewentualna wojna, którą imperializmowi udałoby się wywołać byłaby prawdopodobnie światową, nieograniczoną i totalną wojną jądrową. Jednoznacznie trudno to określić, ale do najczęściej występujących stanowisk można zaliczyć, te z których wynika, że będzie to od początku wojna jądrowa, względnie jądrowa po krótkotrwałym okresie poprzedzających ją działań konwencjonalnych^{13/}. Wojna ta może być rozpętana przez imperializm różnorodnymi sposobami: drogą bezpośredniego ataku na Związek Radziecki i inne państwa socjalistyczne ze strony USA i innych państw NATO; w formie kontynuacji wojny lokalnej pojedynczych państw kapitalistycznych z pojedynczymi państwami socjalistycznymi lub jako rezultat rozszerzenia konfliktów wojennych w szczególnie ważnych rejonach świata. Nie można wykluczyć, że przyszła wojna może rozpocząć się z zaskoczenia.

Niezależnie od sposobu jej rozpętania będzie się ona wyróżniać jednoznacznie określonymi celami oraz koalicyjnym

12/ Por. Z. Gołąb, St. Kołcz - "Współczesne dowodzenie wojskami", Wyd. MON, Warszawa 1974r.

13/ Por. J. Kaczmarek - "Hipotetyczny charakter ewentualnej wojny" /Zeszyty popularnonaukowe TWWO, Zeszyt nr 7; W-wa 1978r./.

składem wojujących stron. Przeciwko blokowi państw kapitalistycznych staną kraje socjalistycznej wspólnoty, a więc strony skrajnie przeciwstawne pod względem państwowej organizacji politycznej i ekonomicznej oraz o skrajnie przeciwstawnych celach politycznych. Zdecydowanym celem politycznym będzie w pełni odpowiadać treść celów strategicznych i zadań sił zbrojnych stron biorących udział w wojnie. Głównym środkiem realizacji zadań w niej będzie prawdopodobnie przede wszystkim broń jądrowa, zasadniczą zaś rolę odegrają strategiczne siły jądrowe. Uderzenia jądrowe mogą być wykonywane na całą głębokość terytoriów wrogich koalicji. Celami uderzeń będą obiekty decydujące o żywotności krajów wchodzących w skład koalicji i mające istotne znaczenie dla potencjału militarnego, takie jak: organy kierownictwa politycznego, gospodarczego i wojskowego; ważniejsze obiekty kluczowych gałęzi przemysłu, transportu i łączności; duże centra administracyjne itp.^{14/}. Światowa wojna jądrowa będzie się charakteryzować globalnym rozmachem i ogromnym natężeniem działań, które będą prowadzone na wszystkich ważniejszych kontynentach, światowych oceanach i w przestrzeni kosmicznej. Do wojny może zostać wciągnięta większość państw świata. Działania sił zbrojnych będą niebywałe pod względem złożoności, rozmachu i zdeterminowania; będzie to jednocześnie najostrejsze z dotychczasowych "współzawodnictwo" techniki wojskowej. Charakter celów i treści zadań sił zbrojnych spowodują szybkie przechodzenie od użycia jednych do innych rodzajów broni i nie-

14/ "Otkuda ischodit ugroza miru", Wojenizdat MO SSSR, Moskwa 1982r.

ustannej walki o zdobycie inicjatywy strategicznej. Duże zastosowanie będą miały liczne desanty powietrzne i morskie, działania dywersyjno-rozpoznawcze, wzmożona penetracja obcych wywiadów oraz aktywizacja opozycyjnych lub wrogich sił wewnętrznych.

Tak widziana przyszła wojna może spowodować skutki o niebywałych dotąd rozmiarach w postaci:

- stref zniszczeń, pożarów i skażeń promieniotwórczych;
- bezpośrednich i pośrednich strat w ludziach i środkach materiałowych;
- ujemnych zjawisk moralno-psychologicznych;
- strat i destrukcji w środowisku /skutek użycia broni biologicznej i chemicznej/;
- znacznego porażenia funkcjonowania ekonomiki i administracji oraz spustoszenia środowiska naturalnego.

W ewentualnej wojnie jądrowej liczyć się będzie szeroko pojęta odporność wojsk, zaplecza, odporność moralno-psychologiczna całego społeczeństwa, inicjatywa dowództw, poszczególnych dowódców i żołnierzy^{15/}. Z uwagi na znaczne resursy walczących koalicji nie wyklucza się, że przyszła wojna może mieć długotrwały charakter.

II. NIEKTÓRE CZYNNIKI MAJĄCE WPŁYW NA SPECYFIKĘ SYSTEMU OBRONNEGO PRL

Polska Rzeczpospolita Ludowa jest członkiem obronnego Układu Warszawskiego. Kraj nasz - przez sytuację polityczno-militarną w świecie, a zwłaszcza w Europie - może być zmu-

15/ Por. B. Kołodziejczyk "Co będzie jutro" - wyd. MON, W-wa 1980r.

szony do wzięcia udziału w wojnie, w wypadku, gdy jakieś państwo lub koalicja państw targnie się na zdobycze osiągnięte przez nas lub sojusznicze państwa socjalistyczne. Polska jako państwo może w ślad za tym prowadzić wojnę koalicyjną, sprawiedliwą, postępową, nieagresywną i niezaborczą. Oznacza to również, że na organizację systemu obronnego Polski ma wpływ koalicyjna i narodowa doktryna obronna.

System obronny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest częścią koalicyjnego systemu obronnego^{16/} ze Związkiem Radzieckim na czele i zapewnia on suwerenność, niepodległość oraz socjalistyczny rozwój naszego kraju, wspiera aktywną politykę pokoju prowadzoną przez nasze socjalistyczne państwo.

Dla naszego systemu obronnego istotne znaczenie ma fakt, że Polska jest bezpośrednio narażona na różnorodne oddziaływanie przeciwnika z powietrza i od strony morza. Groźbę tę potęguje to, że terytorium naszego kraju stanowi obszar wyprawiający na rozstrzygający w Europie teatr działań wojennych, jest strategicznie ważną strefą komunikacji i rozwinięcia wojsk, spełnia istotne funkcje zaplecza w stosunku do głównego zgrupowania strategicznego wojsk Układu Warszawskiego na ZTDW. Stawia to terytorium naszego kraju w rzędzie szczególnie zagrożonych.

W przypadku pomyślnego dla przeciwnika rozwoju początkowej fazy wojny istnieje możliwość działania bezpośrednio na obszarze

16/ Koalicyjny system obronny jest to skoordynowany wewnętrznie i jednolicie działający na podstawie porozumień politycznych i wojskowych, zgodnie z przyjętą doktryną koalicyjną, zbiór wydzielonych elementów wspólnej obrony i odpowiednio zastosowanych narodowych systemów obronnych, spełniających pod kierownictwem koalicyjnego organu politycznego i wspólnego dowództwa określone funkcje na rzecz obrony /za: "Nauka wojenna a system obrony państwa" - materiały na sesję naukową - oprac. zespołu ofic. Katedry Strategii ASG/.

PRL różnego typu i wielkości desantów powietrznych i morskich, grup dywersyjno-rozpoznawczych oraz wzmożonej penetracji obcych wywiadów, a także aktywizacji wrogich sił wewnętrznych. W organizacji systemu obronnego PRL czynniki te muszą być brane pod uwagę.

System obronny stanowi integralny element organizmu państwowego. Dlatego też umacnianie obronności Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek wojny jest obowiązkiem wszystkich organów władzy i administracji państwowej, instytucji i przedsiębiorstw państwowych, organizacji spółdzielczych i organizacji społecznych oraz każdego obywatela^{17/}.

Polska należy do krajów o średnim poziomie potencjału ekonomicznego. Charakterystyczną cechą systemu obronnego PRL jest kompleksowe rozwiązywanie wszystkich zagadnień zarówno w czasie pokoju tj. w fazie przygotowania systemu do działania, jak i samego działania w czasie wojny, dzięki czemu poprzez cięgie oddziaływanie elementu politycznego na poczynania obronne, tj. prowadzenie polityki obronnej, następuje całkowite zgranie wszystkich wysiłków i wyważenie ich proporcji odpowiednio do sytuacji i możliwości państwa. Wagę tego problemu podkreślił gen. armii W. Jaruzelski przemawiając na centralnej akademii z okazji 35 rocznicy LWP mówiąc m.in.: "Do niezwykle ważnych cech socjalizmu należy zdolność do obrony realnie najniższym kosztem. Sojusznicza współpraca i pomoc radziecka, rozwój własnego przemysłu obronnego i oszczędne, racjonalne posługiwanie się

17/ Por. Ustawa z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /Dz. Ustaw z dnia 6.8.1979r. nr 18 poz. 111/.

sprzętem wojskowym, a także różnorodne jego użycie na rzecz gospodarki narodowej - stanowi nasz atut ustrojowy. Będziemy zeń nadal aktywnie korzystać^{18/}.

Koordinację wysiłków państwa w dziedzinie obronności w Polsce, na mocy "Ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej" z 21.11.1967r. powierzono Komitetowi Obrony Kraju, jako organowi Rady Ministrów^{19/}. Do zakresu działalności komitetu należy w szczególności:

- ustalenie generalnych założeń obrony państwa oraz kierowanie całokształtem spraw dotyczących obronności kraju;
- rozpatrywanie zagadnień dotyczących obronności kraju i wytyczanie kierunków działania w tej dziedzinie;
- ustalanie założeń organizacyjnych sił zbrojnych oraz obrony cywilnej;
- koordynowanie działalności naczelnych i terenowych organów administracji państwowej w zakresie obronności kraju.

III. NIEKTÓRE PROBLEMY SYSTEMU OBRONNEGO PRL NA OBECNYM ETAPIE W ŚWIETLE HIPOTETYCZNEJ WOJNY

Działalność obronna państwa w różnych dziedzinach kształtuje się w ramach dwóch sfer: zewnętrznej /na arenie międzynarodowej/ oraz wewnętrznej /na obszarze kraju/. Za najważniejsze spośród nich w dostępnej literaturze uważa się dziedzinę polityczną, gospodarczą i militarną. W systemie obronnym państwa

18/ "Trybuna Ludu" z 12 października 1978r.

19/ Por. "Ustawa z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /Dz. Ustaw z dnia 6.8.1979r. nr 18 poz. 111/.

realizowane są zadania: polityczno-obronne, gospodarczo-obronne, w dziedzinie obrony militarnej, w zakresie obrony cywilnej, bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego oraz organizacji kierowania^{20/}.

a/ Działalność polityczno-obronna w sferze zewnętrznej przejawia się w polityce zagranicznej państwa i zmierza do skutecznego wpływu na istnienie takiego układu sił, który z jednej strony ułatwi realizację zamierzonych celów państwa, z drugiej zaś hamować będzie wszelkie agresywne poczynania skierowane przeciwko państwu. Linie generalną naszej polityki zagranicznej określają niezmiennie: przyjaźń i sojusz ze Związkiem Radzieckim, przynależność do wspólnoty państw socjalistycznych, udział w Układzie Warszawskim, współpraca w ramach RWPG, solidarność ze wszystkimi postępowymi siłami w świecie^{21/}.

Wychodząc z założenia, że do przyszłej wojny, której hipotetyczny charakter przedstawiłem należy nie dopuścić za wszelką cenę, Polska wspólnie ze Związkiem Radzieckim i innymi krajami socjalistycznymi prowadzi aktywną politykę zagraniczną zmierzającą do rozwiązania kluczowych problemów międzynarodowych jak: zażegnania wyścigu zbrojeń jądrowych, nuklearnego rozbrowienia, umocnienia bezpieczeństwa europejskiego, tworzenia stref bezatomowych, wychowania młodych pokoleń w duchu pokoju i przyjaźni między narodami i innych, zawartych w Deklaracji Doradczego Komitetu Politycznego Układu Warszawskiego z maja 1980r.

20/ Z. Czerwiński, jako część systemu obronnego państwa wyodrębnił ponadto obronę terytorium kraju /por. Z. Czerwiński "System obronny PRL na tle funkcji państwa" - Zeszyty naukowe ASG WP, zeszyt nr 2/7/79/.

21/ Patrz: Referat Komitetu Centralnego na IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR.

Z militarnego punktu widzenia zasadnicze znaczenie dla naszego systemu obronnego ma przynależność do trwałego, opartego na jedności celów politycznych, społeczno-gospodarczych i obronnych sojuszu państw socjalistycznych jakim jest Układ Warszawski. Przynależność tę traktuje się jako gwarancję niepodległego bytu i nienaruszalności granic państwa polskiego. Dlatego też "sojusz ze Związkiem Radzieckim, udział w socjalistycznej, antywojennej koalicji państw Układu Warszawskiego współtworzenie i korzystanie ze zbiorowego potencjału zjednoczonych sił zbrojnych było, jest i będzie fundamentalnym założeniem naszej doktryny obronnej"^{22/}. Działalność naszego państwa w polityce zagranicznej i wewnętrznej zmierza do stałego umacniania i zacieśniania tego sojuszu

W polityce wewnętrznej główny wysiłek działania skupia się na wytwarzaniu i stałym umacnianiu wewnętrznej spójności politycznej narodu polskiego oraz rozwijaniu poczucia wspólnoty z krajami socjalistycznymi, wpajaniu poczucia odpowiedzialności każdego obywatela za realizację zadań obronnych we wszystkich dziedzinach życia a zwłaszcza w dziedzinie obrony cywilnej.

Zagadnienie autentycznej jedności moralno-politycznej społeczeństwa nabiera szczególnego znaczenia w aktualnej sytuacji naszego kraju. Podkreślono to na IX Nadzwyczajnym Zjeździe PZPR stwierdzając: "partia nasza zawsze stać będzie na gruncie jedności wszystkich patriotów w pracy dla dobra socjalistycznej Ojczyzny. Dobro wspólnego ojczystego domu jest nadrzędne wobec wszelkich różnic w światopoglądach/.../".

Chcemy tworzyć wielką płaszczyznę ogólnonarodowego porozumienia w realizacji socjalistycznej odnowy, przymierza sił rozsądku

22/ Cyt. z przemówienia gen. armii W. Jaruzelskiego na IX Nadzwyczajnym Zjeździe PZPR.

i obywatelskiej odpowiedzialności w walce przeciw zagrożeniom naszego wspólnego dobra, jakim jest bezpieczna socjalistyczna Polska^{23/}.

Duże znaczenie dla umacniania jedności moralno-politycznej społeczeństwa będzie miała walka partii z deformacjami i wypaczeniami socjalizmu, ochrona uniwersalnych jego wartości, wzbogacanie ich stale o narodowe pierwiastki i tradycje. "Na tej drodze socjalistyczne ideały stawać się będą bliższe większości narodu, bezpartyjnym, ludziom pracy, młodemu pokoleniu"^{24/}.

Ustawa o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stwarza możliwości przygotowania do zadań obronnych każdego obywatela w różnych formach: czynnej służby wojskowej, zastępczej służby poborowych lub służby w obronie cywilnej, służby w jednostkach zmilitaryzowanych, odbycia przysposobienia wojskowego, przysposobienia obronnego młodzieży szkolnej i szkolenia obronnego studentek szkół wyższych, powszechnej samoobrony ludności.

Ważnym współcześnie zagadnieniem jest propagowanie problematyki obronności kraju, a zwłaszcza patriotyczno-obronne wychowanie społeczeństwa. Pierwszoplanowym odcinkiem działalności musi tu być praca z młodzieżą szkolną i studiującą, zwłaszcza w szkołach średnich i na pierwszych latach studiów. Niepokojący jest bowiem niski poziom świadomości politycznej i kierunek nastawienia emocjonalnego znacznej części młodzieży.^{25/}

23/Cyt. z przemówienia gen. armii W. Jaruzelskiego na IX Nadzwyczajnym Zjeździe PZPR.

24/Por. Wojsko Ludowe nr 1/82 - "Musimy dowieść, że Polski jesteśmy warci" /przemówienie gen. armii W. Jaruzelskiego w dniu 13 grudnia 1981r./.

25/St. Łojewski - "Nienawiść uderza w tego kto ją nosi" - Żołnierz Wolności nr 126; 29-30.5.1982r.

W obliczu pacyfistycznych iluzji i dywersyjnej działalności wrogich ośrodków propagandowych dużego znaczenia nabiera pogłębianie znajomości źródeł i skali zagrożenia naszego bytu narodowego oraz propagowanie zrozumienia wysiłku organizacyjnego, szkoleniowego i techniczno-naukowego sił zbrojnych na rzecz rozwoju obronności kraju.

Dużego znaczenia nabiera również wyjaśnianie społeczeństwu celów, zadań i znaczenia obrony cywilnej w warunkach powszechnej wojny jądrowej, ze wskazywaniem na jej społeczno-użyteczny charakter już w czasie pokoju.

Nowym problemem w dziedzinie polityczno-obronnej jest określenie miejsca i roli samorządnych i niezależnych związków zawodowych w systemie kształtowania poczucia odpowiedzialności środowisk pracowniczych za losy ojczyzny i jej obronności^{26/}.

W działalności polityczno-obronnej, zwłaszcza aktualnie, dużą rolę do odegrania mają środki masowej informacji - ich obowiązkiem jest aktywny udział w obronie i umocnieniu socjalistycznego ustroju, jednoczenie sił patriotycznych we wspólnym działaniu, tworzenie w społeczeństwie więzi myślowej wokół zadań jakie podejmujemy^{27/}. Doskonalenia wymaga efektywność wykorzystania środków masowej propagandy i informacji.

W przygotowaniach obronnych społeczeństwa równolegle z czynnikiem moralno-politycznym powinna być uwzględniona jego część składowa - czynnik psychiczny. Jest to szczególnie istotny element przygotowań obronnych realizowanych w przewidywaniu

26/ "W naszym systemie społeczno-ekonomicznym jest miejsce na samorządne i rzeczywiście niezależne związki zawodowe - niezależnie od administracji ale i od manipulacji i terrorku nieodpowiedzialnych polityków" - Z posłania przewodniczącego WRON gen. armii W. Jaruzelskiego z dnia 24.12.1981r.

27/ Patrz: Referat Komitetu Centralnego na IX Nadzwyczajny Zjazd PZPR.

skutków psychologicznych działania broni masowego rażenia^{28/}.

Bardzo ważne jest przygotowanie społeczeństwa do sprawnego działania w szczególnie trudnych okresach jak: mobilizacja zwłaszcza w przypadku nagłego wybuchu wojny, rozwinięcie sił zbrojnych, zmasowane uderzenia lotnicze i raketowe, zmasowane uderzenia jądrowe, rozśrodkowanie ludności itp. Istotne znaczenie ma tu m.in. zaufanie do sprawnego systemu kierowania.

Główna rola organizatorska w kształtowaniu i działaniu naszego systemu obronnego przypada Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Szczególnego znaczenia dla systemu obronnego nabierają więc wysiłki zmierzające do odzyskania przez partię autorytetu w społeczeństwie.

b/ Działalność gospodarczo-obronna.

Pomyślne rozwiązywanie problemów ekonomicznych ma istotny wpływ na przygotowanie i funkcjonowanie systemu obronnego państwa.

Niezależnie od występujących trudności dotychczasowy rozwój społeczno-gospodarczy naszego kraju stanowi wystarczającą podstawę umacniania obronności państwa, doskonalenia wszystkich komponentów systemu obronnego.

Szczególne znaczenie obronne ma osiągnięty, aczkolwiek kwestionowany przez wrogie władzy ludowej ośrodki, rozwój przemysłu hutniczego, maszynowego, okrętowego, motoryzacyjnego, maszyn budowlanych, tworzyw sztucznych, przemysłu chemicznego i elektronicznego, precyzyjnego, produkcji urządzeń do automatycznej regulacji i sterowania, przetwarzania informacji, w tym elektronicznych maszyn cyfrowych.

28/ Z. Czerwiński - System obronny PRL na tle funkcji państwa - Zeszyty naukowe ASG WP, zeszyt nr 2/7/79.

Potrzeby obronne oraz zadania przypadające Polsce z tytułu przynależności do koalicyjnego systemu obronnego zawsze znajdują stosowne odbicie w planach rozwoju gospodarczego. Na potrzeby obronne przeznaczano środki w rozmiarach współmiernych do tempa rozwoju gospodarczego i wzrostu dochodu narodowego, uwzględniając przy tym skalę i stopień zagrożenia bezpieczeństwa kraju.

Przynależność Polski do koalicyjnego systemu gospodarczego - RWPG, pogłębianie specjalizacji i usprawnianie procesów kooperacyjnych w sferze produkcji i wzajemnych dostaw ułatwia nam powiększenie potencjału ekonomicznego i militarnego. Korzystając z pomocy ZSRR kraj nasz już od pierwszych planów socjalistycznej industrializacji zwracał należną uwagę na rozwój rodzimego przemysłu obronnego. Zwiększenie potencjału tego przemysłu, usuwanie pojawiających się w tej dziedzinie trudności i zahamowań znajdowało i nadal znajduje się w centrum uwagi organów partyjno-rządowych. W ostatnich latach rozpoczęto m.in. realizację przedsięwzięć organizacyjnych mających na celu usprawnienie systemu kierowania, koordynowania i nadzoru w zakresie produkcji obronnej, zwiększono nakłady na prace budowlano-montażowe, i zatrudnienie w podstawowych resortach produkujących wyroby wojskowe, w celu zapewnienia kwalifikowanych kadr dla przemysłu obronnego przewidziano kształcenie odpowiednich specjalistów w wybranych wyższych uczelniach technicznych.

Błędy popełnione w kierowaniu gospodarką w latach 70-tych spowodowały, a nieodpowiedzialne działania ekstremistycznych gremiów NSZZ "Solidarność" pogłębiły kryzys gospodarczy w naszym kraju. Charakterystycznym było, że działalność ekstremistycznych

sił nie tylko torpedowała wysiłki władzy podejmującej trudne zadania zreformowania gospodarki narodowej, ale zmierzała także do osłabienia podstaw naszego potencjału obronno-gospodarczego.^{29/} Aktualnie ciężkim brzemieniem kładzie się na naszą gospodarkę ogromne zadłużenie, będące w znacznej mierze skutkiem błędnej polityki prowadzącej do wzrostu uzależnienia surowcowego i żywnościowego od krajów wrogich naszemu państwu i ustrojowi.^{30/} Kraj nasz stał się przejściowo osłabionym ogniwem systemu socjalistycznego.^{31/}

Bardzo ważnym zadaniem w dziedzinie gospodarczo-obronnej w aktualnej sytuacji jest ujawnianie i usuwanie społecznych, technicznych i technologicznych ograniczeń limitujących w przemyśle wykonanie zadań na rzecz obronności w warunkach kryzysu gospodarczego i reformy gospodarczej.

Możliwość rozpoczęcia wojny od zmasowanego użycia środków jądrowych i możliwość powstania olbrzymich zniszczeń w gospodarce narodowej nasuwają wniosek, że nie można liczyć na przedstawienie ekonomiki na tory wojenne po wybuchu konfliktu oraz intensywne i systematyczne zaopatrywanie sił zbrojnych i całego kraju z produkcji czasu wojennego. Ciężar przestawienia ekonomiki na tory wojenne i uzyskanie niezbędnych środków materialnych do prowadzenia wojny przesunęły się na okres pokojowy.^{32/}

29/ W. Stankiewicz - "Istota gospodarki zagrożenia wojennego" - Myśl Wojskowa nr 3/82r.

30/ Tamże.

31/ Por. Referat Biura Politycznego na VII Plenum KC PZPR wygłoszony przez gen. armii W. Jaruzelskiego w dniu 24.2.1982r. - Wojsko Ludowe nr 4/82.

32/ Por. B. Chocha, J. Kaczmarek - Wojna i doktryna wojenna. Wyd. MON, W-wa 1979.

Różnorodność wariantów rozpoczęcia ewentualnej przyszłej wojny powoduje, że działalność gospodarczo-obronna naszego kraju w okresie pokoju jest ukierunkowana na przygotowanie gospodarki narodowej do:

- zaspokojenia potrzeb operacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych /ich mobilizacyjnego rozwinięcia oraz stworzenia warunków do sprawnego przegrupowania wojsk własnych i sojuszniczych przez terytorium kraju/;
- działania i funkcjonowania w czasie narastania zagrożenia i wojny /przestawienie całej gospodarki na tory wojenne, rozdział siły roboczej, surowców i materiałów, zapewnienie energii itp./;
- zabezpieczenia obrony cywilnej, uwzględniając szczególnie potrzeby najbardziej zagrożonych dużych aglomeracji miejsko-przemysłowych i wielkich skupisk ludności.

Działalność gospodarczo-obronna w okresie pokoju realizowana jest w ramach funkcji gospodarczo-organizatorskiej państwa, która polega nie tylko na stałym doskonaleniu systemu gospodarczego podporządkowanego celowi produkcji socjalistycznej, ale również na zaspokojeniu bieżących i przyszłych potrzeb społeczeństwa. Uwzględnia się tu zasadę kojarzenia celów obronnych z celami społeczno-gospodarczymi państwa. Dużo doświadczeń w tym względzie dostarcza nam realizacja reformy gospodarczej w warunkach stanu wojennego. Można to zaobserwować chociażby na podstawie kompletu 14 rządowych programów operacyjnych, wśród których jeden bezpośrednio dotyczy produkcji, dostaw i świadczeń na rzecz obronności i bezpieczeństwa kraju. Pozo-

stałe /wyżywienie narodu, ochrona zdrowia, opieka i usługi socjalne, energia, transport i wymiana międzynarodowa/ mimo, że służą celom reformowanej gospodarki pokojowej i poprawie życia społeczeństwa, dotyczą istotnych ogniw potencjału obronno-gospodarczego Polski.

Wprowadzony 13 grudnia 1981r. stan wojenny został wykorzystany do przeprowadzenia głównych operacji zmieniających zasady polityki cen i płac. Zmiana systemu cen zaopatrzeniowych i struktury cen detalicznych umożliwia nie tylko prowadzenie rachunku gospodarczego w mikroskali, lecz także sprzyja rachunkowi służącemu racjonalizacji całego procesu alokacji zasobów^{33/}.

Militaryzacja licznych gałęzi gospodarki i przedsiębiorstw, decydujących praktycznie o znacznym potencjale obronno-gospodarczym, nie tylko przecięła dywersję i bojkot ze strony kontrrewolucji, lecz także stworzyła ramy dla zdyscyplinowanego przywracania dynamiki gospodarczej^{34/}, co służy umocnieniu naszego systemu obronnego na obecnym etapie.

Ewentualna wojna rakietowo-jądrowa stwarza jakościowo nową sytuację w dziedzinie wykorzystania ekonomiki dla potrzeb obronnych. Zasadnym jest twierdzenie, że o sile potencjału ekonomicznego w tych warunkach świadczyć będą głównie mobilność i żywotność gospodarki narodowej, jej odporność na uderzenia jądrowe i zdolność do funkcjonowania w warunkach masowych zniszczeń^{35/}.

33/ Alokacja zasobów jest to ciągły proces świadomego przystosowywania struktury wykorzystania wszystkich zasobów gospodarczych do bieżących i przewidywanych potrzeb wojennych.
Por. W. Stankiewicz "Istota gospodarki zagrożenia wojennego" Myśl Wojskowa nr 3/82.

34/ Tamże.

35/ B. Chocha, J. Kaczmarek - Wojna i doktryna wojenna, Wyd. MON 1979.

W warunkach zniszczeń wojennych, a w szczególności w szczytowym okresie kataklizmu jądrowego, pierwszoplanową sprawą w zakresie gospodarczo-obronnym stanie się pomoc dla frontu wewnętrznego. Pomoc ta, przy niezmienniej konieczności nieprzerwanego zaopatrywania frontu zewnętrznego, będzie dotyczyć zabezpieczenia akcji ratunkowych i zaopatrzenia ludności oraz stopniowej regeneracji sił wytwórczych w celu przetrwania najtrudniejszego okresu wojny jądrowej.

Biorąc pod uwagę nieograniczony charakter ewentualnej przyszłej wojny w Europie, niezbędna jest maksymalizacja produkcji wojennej z preferowaniem tych środków, które mają decydujący wpływ na przebieg i wynik wojny^{36/}. Oznacza to, że w naszej produkcji wojennej należy preferować te rodzaje uzbrojenia i wyposażenia, które mają decydujący wpływ na przebieg i wynik walki zbrojnej, a zwłaszcza należące do tzw. supertechniki i techniki awangardowej.

c/ Obrona militarna

Uwzględniając wynikające z charakteru i skali zagrożenia narodowe i sojusznicze potrzeby w dziedzinie bezpieczeństwa, Polska wnosi odpowiedni - stosownie do miejsca i roli w Układzie Warszawskim - wkład w koalicyjny wysiłek obronny.

Mimo znacznego przesunięcia zadań obronnych na inne elementy systemu obronnego, główny ich ciężar spoczywa nadal na siłach zbrojnych. Odzwierciedleniem tego są zadania operacyjno-strategiczne spoczywające na naszych siłach zbrojnych. Zadania te, ustalone w ramach koalicyjnej strategii obronnej należą do

36/ B. Chocha, J. Kaczmarek - Wojna i doktryna wojenne, Wyd. MON, 1979.

podstawowych czynników kształtujących bezpośrednio treść poszczególnych przedsięwzięć rozwojowych sił zbrojnych. Zadania operacyjno-strategiczne, uwzględniające charakter ewentualnej przyszłej wojny rzutują wprost na strukturę organizacyjną i wyposażenie techniczne sił zbrojnych, na wielkość gromadzonych zapasów i na zakres przedsięwzięć realizowanych w ramach zabezpieczenia operacyjnego rozwinięcia wojsk. Zadania operacyjno-strategiczne Sił Zbrojnych PRL na czas "W" oraz warunki ich realizacji są związane w znacznym stopniu z koalicyjnym charakterem przyszłej wojny, przynależnością do Układu Warszawskiego i geostrategicznym położeniem Polski w Europie.

Przesłanki wynikające z geostrategicznego położenia Polski i koalicyjnego charakteru wojny przesądzają o podziale Sił Zbrojnych PRL na dwa podstawowe człony: wojska operacyjne, przeznaczone do działania na froncie zewnętrznym w ramach Zjednoczonych Sił Zbrojnych państw Układu Warszawskiego oraz wojska obrony terytorium kraju. Charakter zagrożenia, sposoby prowadzenia działań w przyszłej wojnie we wszystkich wymiarach /na lądzie, w powietrzu i na morzu, istnienie frontu zewnętrznego i wewnętrznego/ rzutują na wewnętrzną strukturę sił zbrojnych oraz miejsce i rolę jaką spełniają w nich wojska lądowe, lotnicze, marynarka wojenna, wojska OPK i obrony terytorialnej.

Decydującą rolę w ewentualnej powszechnej wojnie jądrowej odegrają strategiczne wojska rakietowe najsilniejszego naszego sojusznika - Związku Radzieckiego. Wojska rakietowe i broń rakietowa innych rodzajów sił zbrojnych sojuszników, w tym i Polski, będą podstawowym środkiem prowadzenia działań bojowych. Nie wyklucza to - zarówno w wojnie jądrowej, a tym bardziej konwencjonalnej - zasady, że "sukces w działaniach wojen-

nych możliwy jest tylko w wypadku harmonijnego użycia wszystkich rodzajów sił zbrojnych opartego na właściwie zorganizowanym współdziałaniu^{37/}.

Trzon Sił Zbrojnych PRL stanowią wojska lądowe, przeznaczone głównie do działań na froncie zewnętrznym, a częściowo również do wykonania zadań w systemie OTK. We współdziałaniu z lotnictwem i marynarką wojenną są one przygotowane do realizacji głównych zadań mających na celu rozbicie przeciwnika i pozbawienie go możliwości prowadzenia działań wojennych. Doskonalenie ich zmierza do zapewnienia im swobody działania tak na jądrowym jak i na klasycznym polu walki i obejmuje: zwiększenie celności i skuteczności ognia oraz zdolności przełamywania silnej pod względem przeciwpancernym obrony nieprzyjaciela, a także możliwości i zdolności manewrowych, zapewnienie zdolności do wykonywania szybkich i długotrwałych marszów; zwiększenie możliwości pokonywania wszelkiego rodzaju przeszkód, odporności na uderzenia z powietrza, ciągłości dowodzenia i zaopatrywania; zapewnienie zdolności do przerzutu drogą powietrzną.

Wojska lotnicze przygotowywane są do udziału w operacjach na froncie zewnętrznym /wojska lotnicze frontu ^{min}operacje powietrzne/ oraz do działania na rzecz jednolitego systemu obrony powietrznej kraju /operacje przeciwpowietrzne/. Istotnym problemem jest zwiększanie zasięgu i udźwigu samolotów będących na wyposażeniu wojsk lotniczych oraz zapewnienie szybkiego rozwoju lotnictwa transportowego i lotnictwa wojsk lądowych.

Marynarkę Wojenną przygotowuje się do działań w ramach Zjednoczonej Floty Bałtyckiej, w tym do wsparcia działań wojsk

37/ B. Chocha, J. Kaczmarek - Wojna i doktryna wojenna, Wyd. MON W-wa 1979r.

lądowych, przewozów i osłony komunikacji morskich, jak również prowadzenia obrony wybrzeża we współdziałaniu z wojskami OPK oraz z jednostkami OT.

W świetle możliwości niespodziewanego ataku z powietrza, szczególne wymagania w zakresie gotowości bojowej stawia się wojskom OPK, które działają w ramach jednolitego systemu obrony powietrznej państw-stron Układu Warszawskiego.

W aktualnych poglądach na rozwój Sił Zbrojnych PRL akcentuje się nieodzowność ciągłego doskonalenia współdziałania koalicyjnego, zwłaszcza z Armią Radziecką, NAL NRD i CzAL. Rzutuje to na potrzeby wyposażenia sił zbrojnych w zunifikowany w ramach Układu Warszawskiego sprzęt i uzbrojenie, wprowadzania jednolitych dokumentów dowodzenia, poszerzenia skali i zakresu wymiany doświadczeń szkoleniowych w toku działalności bieżącej i ćwiczeń sojuszniczych, a także dalszej intensyfikacji procesu nauczania języka rosyjskiego i niemieckiego.

Wojska frontu wewnętrznego przygotowywane są do przeciwstawienia się wszelkiej działalności zbrojnej przeciwnika, prowadzonej w przestrzeni powietrznej, w przybrzeżnej strefie morskiej i na obszarze kraju, zapewnienia swobody ruchu i skuteczności działania własnych i sojuszniczych wojsk operacyjnych oraz zabezpieczenia siłami i środkami militarnymi we współdziałaniu z siłami pozamilitarnymi sprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej i administracji państwowej^{38/}.

W aktualnej specyficznej sytuacji wewnętrznej naszego kraju siły zbrojne są czynnikiem stabilizującym nie tylko jako

38/ J. Mroczko, System obronny państwa, ASG WP - 1975r.

siła militarna, ale również polityczna i moralna. Żołnierz polski, dokumentując wierność przysiędze wojskowej czynnie wystąpił w obronie najżywotniejszych interesów ludzi pracy, stanął na straży ładu i porządku w Rzeczypospolitej, wziął na siebie obowiązek obrony najwyższego dobra wszystkich Polaków - socjalistycznego państwa polskiego.

d/ Wpływ charakteru przyszłej wojny na zadania
w sferze obrony cywilnej

W warunkach hipotetycznej wojny coraz większa uwaga musi być poświęcona wysiłkom obronnym mającym na celu ograniczenie skutków uderzeń na zaplecze. Zadanie to spoczywa na obronie cywilnej. Ma ona na celu obronę ludności, zakładów pracy i urzędów użyteczności publicznej, dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny oraz współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i usuwaniu ich skutków^{39/}.

Wszystkie zadania obrony cywilnej są ze sobą ściśle powiązane i wykonanie każdego z nich w znacznym stopniu sprzyja wykonaniu pozostałych. Przedsięwzięcia obrony cywilnej muszą być realizowane połączonym wysiłkiem centralnych i terenowych organów administracji państwowej, instytucji i jednostek gospodarki narodowej, a także organizacji spółdzielczych i społecznych oraz wszystkich obywateli.

Do wykonania zadań obrony cywilnej organizowane są formacje obrony cywilnej, składające się z oddziałów przeznaczonych

39/ Ustawa z dnia 21 listopada 1967r. O powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /Dz.U. z dnia 6 sierpnia 1979r. Nr 18 poz.111/.

do wykonywania zadań ogólnych lub specjalnych oraz innych jednostek tych formacji. Formacje te tworzą w zasadzie ministrowie, wojewodowie, naczelnicy gmin i kierownicy zakładów pracy. Mogą one także być tworzone przez organy naczelne organizacji społecznych oraz inne organy, które upoważni Rada Ministrów.

Ponieważ w wojnie jądrowej przewiduje się olbrzymie rozmiary zniszczeń i strat, zachodzi potrzeba posiadania i doskonalenia działalności służb: ewakuacyjno-ratunkowych, odbudowy, pomocy medycznej, oczyszczania lub uzdatniania wody, kolumn samochodowych, zabezpieczenia rozródowania ludności itd.

Na przygotowanie sił obrony cywilnej do wykonywania przyszłych zadań pozytywny wpływ ma ich współudział w likwidacji skutków klęsk żywiołowych i większych awarii technicznych /np. klęska powodzi w okolicach Płocka, pożar ropy naftowej w Karlinie, walka ze skutkami tzw. zimy stulecia itp./ w okresie pokoju. Powinien to być zawsze trening zgrywania tych sił w praktycznym działaniu.

e/ Problemy w zakresie utrzymania bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego w świetle zagrożenia wynikającego z charakteru przyszłej wojny.

Skuteczność realizacji wszystkich przedsięwzięć obronnych w okresie zagrożenia i hipotetycznej przyszłej wojny w dużym stopniu będzie zależeć od zapewnienia dyscypliny indywidualnej i zbiorowej.

Ustrojowy i trwały charakter zagrożenia ze strony imperializmu oraz zdecydowane cele polityczne charakterystyczne dla przyszłej wojny powoduje, że już w czasie pokoju, a tym

bardziej w okresie napięć należy się liczyć z możliwością wzmożonej inspiracji zewnętrznej oraz polityczno-psychologicznego oddziaływania przeciwnika na nasze społeczeństwo, z intensyfikacją penetracji obcych wywiadów oraz ożywieniem działalności sił antysocjalistycznych i elementów przestępczych. Dowodów na to dostarcza aż nadto polski kryzys społeczno-gospodarczy. Inspirowana z zewnątrz działalność sił opozycyjnych i ekstremistycznych gremiów "Solidarności" spowodowały np. narastanie takiej groźby anarchizacji życia społeczno-gospodarczego, która mogła przerodzić się w otwarty konflikt na miarę kontrrewolucji i wojny domowej^{40/}.

Wszystkie działania sił antysocjalistycznych były wspierane propagandowo, a w stanie wojennym są także wręcz inspirowane przez wrogie, dywersyjne rozgłośnie radiowe z "Wolną Europą" na czele.

W okresie zagrożenia wojennego trzeba się liczyć ze wzmożonym działaniem grup dywersyjno-rozpoznawczych, terrorystycznych i sabotażowych. Do zwalczania sił tego typu istnieje konieczność posiadania dobrze wyszkolonych, sprawnych, manewrowych sił przeciwdywersyjnych, stanowiących wyspecjalizowane ogniwo systemu obrony przeciwdywersyjnej państwa. Istnieje także potrzeba posiadania i szkolenie specjalistów oddziałów przewidzianych do działań antyterrorystycznych.

Ciągłego doskonalenia wymaga system ochrony granic państwowych w okresie zagrożenia i wojny, a także system ochrony obiektów o szczególnym znaczeniu, w tym stanowisk kierowania naczelnymi i terenowymi organów władzy.

40/ W. Stankiewicz - "Istota gospodarki zagrożenia wojennego" Myśl Wojskowa nr 3/82r.

Ważnym zadaniem w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego jest wypracowanie sposobów przeciwdziałania panice i niekontrolowanym ruchom ludności, zwłaszcza w początkowym okresie wojny zarówno z użyciem broni jądrowej jak i środków klasycznych. Ma to duże znaczenie dla zabezpieczenia sprawnego przeprowadzenia mobilizacji oraz przegrupowania wojsk własnych i sojuszniczych przez obszar kraju.

Realizacja zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego w czasie pokoju, zagrożenia i wojny musi być niezmiennie wspierana systematyczną działalnością ideowo-wychowawczą i propagandową będącą głównym instrumentem kształtowania właściwych postaw moralno-politycznych i społeczno-obywatelskich przez państwo.

Wykonywanie zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego spoczywa na organach i siłach resortu spraw wewnętrznych, wspieranych w ostateczności siłami wojskowymi. Na rzecz zapewnienia realizacji tych zadań resort spraw wewnętrznych współdziała ze wszystkimi organami władzy i administracji państwowej oraz siłami aktywu społecznego.

f/ W dziedzinie organizacji kierowania systemem obronnym państwa charakter hipotetycznej wojny zmusza do ciągłego śledzenia i oceniania aktualnego stopnia zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz nowelizacji węzłowych założeń obronnych w dziedzinie polityczno-obronnej, gospodarczo-obronnej i militarnej.

Ważnym problemem jest dalsze doskonalenie działalności terenowych ogniw administracji państwowej, zwłaszcza podstawowych, na rzecz obronności kraju. Bardzo trudnym zadaniem wymaga-

jącym ciągłych poszukiwań jest synchronizacja osiągnięcia podwyższonej gotowości obronnej państwa w gospodarce narodowej i administracji państwowej z systemem osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej przez siły zbrojne oraz doskonalenie systemu kierowania państwem w najtrudniejszych warunkach tj. w wojnie jądrowej.

Z A K O Ń C Z E N I E

Agresywne założenia polityczno-wojskowych doktryn wojennych, nieustanny wyścig zbrojeń i rozwój najbardziej nowoczesnych środków walki powodują, że niebezpieczeństwo wybuchu najstraszliwszej z dotychczasowych wojen - wojny jądrowej wciąż się potęguje.

Charakter aktualnego zagrożenia i hipotetycznej wojny wymaga więc, aby system obronny PRL był przygotowany na najgorszy wariant rozwoju wydarzeń jakim byłaby powszechna wojna jądrowa; zdolność funkcjonowania systemu obronnego w warunkach takiej wojny oznacza, że będzie on również funkcjonował w warunkach wojny prowadzonej środkami konwencjonalnymi.

Przynależność Polski do Układu Warszawskiego i RWPG sprawiają, że system obronny PRL jest częścią składową koalicyjnego systemu obronnego, co ułatwia realizację zadań polityczno-obronnych, gospodarczo-obronnych i militarnych, zarówno w czasie pokoju jak i hipotetycznej wojny o koalicyjnym charakterze.

Geostrategiczne położenie Polski w Europie sprawia, że w dziedzinie obrony militarnej jako priorytetowe zadania traktuje się rozwój sił zbrojnych a zwłaszcza: wojsk lądowych,

lotnictwa, marynarki wojennej i obrony powietrznej kraju.

Zagrożenie zaplecza w przyszłej wojnie zmusza do udzielania coraz większej uwagi doskonaleniu obrony cywilnej oraz systemu bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego. Coraz większego znaczenia nabiera realizacja zadań związanych z zapewnieniem mobilności i żywotności gospodarki narodowej. W aktualnej sytuacji wewnętrznej Polski istotne znaczenie dla naszego systemu obronnego ma szybkie wyjście z kryzysu i odzyskanie równowagi społecznej i gospodarczej.

Współcześnie pojmowany system obronny państwa oznacza rozłożenie obowiązku umacniania obronności na wszystkie organy władzy, instytucje, organizacje i obywateli. Tak też traktuje się to zagadnienie przy rozwiązywaniu problemów systemu obronnego PRL, co znajduje odbicie w obowiązujących aktach normatywno-prawnych.

Wydrukowano w 1 egz.
Wsk. p.k. Puchalski
Gen. J.B. dn. 18.8.1982r.
nr 01880

techniczne, mitynki wojenne i obrony powiatowej, kraj.
zagrożenie zapobiega w przyszłości wojnie zmusza do udziału
lania coraz większej uwagi do dokonania obrony cywilnej
oraz systemu bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego.
nego, coraz większego znaczenia nabiera realizacja zadań
związanych z zapewnieniem mobilności i żywotności gospodarki
narodowej. W aktualnej sytuacji wewnętrznej polski istotne
znaczenie dla naszego systemu obronnego ma szybkie wyłączenie
z krzyżu i odciążenie równowagi społecznej i gospodarczej.
Współcześnie pojęteny system obrony państwa oznacza
rozłożenie obowiązków uciążliwych obronności na wszystkie
organy władzy, instytucje, organizacje i obywateli. Tak też
traktuje się to zagadnienie przy rozwiązywaniu problemów
systemu obronnego kraju, co znajduje odzwierciedlenie w obowiązujących
aktach normatywno-prawnych.

Wydrukowano w 1 egz
wyk. płk Puchała
druk JBa dn. 18.6.1982r.
nr pf980

~~Dodatkowe oddziały z nr 100~~
~~Nr ewid. Pow. 100~~ ~~Zarz. i Szt. Gen.~~
~~z datą 18.6.82~~

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Informacji Specjalnych
Nr ewid. 41529